

"יציאת מצרים"

מאת: יוסף טל

דברי הסבר של המלחין על הביצוע האלקטרוני של היצירה

שם היצירה: "יציאת מצרים". בראשונה כתבתי את המוסיקה הזאת בשביל הרקדנית דבורה ברטונוב, ואז היתה כתובה לפסנתר, לקריין ולקבוצת כלי-הקשה, ובצורה זאת בוצע הריקוד במקומות שונים בארץ. אחר כך פיתחתי את החומר הרעיוני המוסיקלי לסימפוניה לתזמורת גדולה. יצירה זאת, אף היא בשם "יציאת מצרים", נוגנה על ידי התזמורת הפיל-הרמונית הישראלית בימים הראשונים של מלחמת השחרור. לאחר זה נוגנה היצירה גם במקומות שונים בחו"ל. חומר התווים של היצירה הראשונה הלך לאיבוד משום מה, ובשנת 57 התעוררה שוב שאלת הריקוד בלוויית מוסיקה בצורתה הראשונה. בזמן הזה כבר עסקתי באמצעים הטכניים של המוסיקה האלקטרונית. כנסיון ראשון בשטח זה, החלטתי לחדש את היצירה באמצעים של צלילים אלקטרוניים, היינו, ללא שיתוף כל כלי מסורתי — לא כלי מיתר, לא כלי נשיפה, ולא כלי הקשה, אלא כל הצלילים מופקים על ידי מכשירים אלקטרוניים שונים מהמסורתיים, ולכן מפעילים הם את דמיון המלחין לדרכים חדשות. את הצלילים הבודדים אינם מנגנים, איפוא, אלא שכל צליל הנוצר מוסרט מיד על סרט מגנטי, בתהליכים טכניים שאי אפשר לפרטם במסגרת זאת. את כל הצלילים המוסרטים האלה מרכיבים לפי רצונו של המלחין. מזה נוצרת כמובן שפה מוסיקלית אשר לשונה שונה מן

המסורתית. המאזין חייב, איפוא, להיות מוכן לרשמים מפתיעים, ויתכן שפה ושם יעוררו הצלילים זכרונות מהעולם האכזוטי המסובב אותנו בחיי יום יום. זאת היא תופעת משנה ואין כל כוונה לחקות רעשים מבחוק. המאזין צריך ליחס את הדברים השונים יחד ולתפוס את היצירה בשלמותה, ולא לאבד את עשתונותיו אגב האזנה בגלל פרטים איזה שהם הבולטים יתר על המידה.

היצירה מבוססת על הגדת פסח, והמילים מתארות בצורה מרוכזת את כל הסיפור, החל מהעבודה במצרים ועד ריקוד מרים. הפסוקים הוקלטו מפי הזמר יהושע זוהר, וגם הקול המוסרט הזה העבר דרך המכשירים האלקטרוניים, כך, שבמקומות רבים לא נשמע את קולו הטבעי של הזמר, אלא את הקול המסוגנן בהתאם לצורך היצירה. יש מקומות שהוא שר עם עצמו, יש מקומות שגוון קולו משתנה, ויש גם פסוקים שהוא שר בקולו הטבעי.

בסוף אני רוצה לציין רק עוד דוגמא טכנית אחת. הבריחה בלילה ממצרים מתוארת על ידי צורת פוגה מסורתית, אך אין בה שום הבעה מלודית, אלא, מיוסדת היא על נושא ריתמי בלבד, והטונים המשמיעים את הנושא הם פולסים אלקטרוניים. בגלל הריכוז המכסימלי שבאמצעים אלה, עשויה הפוגה לשקף באוביקטיביות רבה את העצבנות והפזיזות של ההמון הבורח. דברים מסוג זה ורבים אחרים, אי אפשר לתאר על כלים מסורתיים ועל ידי מקצב חי. התרכובת והרקמה העשירה, דורשות כלים מוסיקליים כגון הכלים האלקטרוניים, המרשים לתרגם מחשבה מעין זאת למציאות.